

Hétfői Napló

Előfizetési díj: Egész évre 180.—, negyed évre 40.—, 1 hóra 15.— korona POLITIKAI HETILAP, MEGJELENIK MINDEN HÉTFŐN REGGEL. Szerkesztőség: VIII., RÖKK SZILÁRD-UTCA 3. Kiadóhivatal: VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. SZÁM.

Tisza István emlékezete

Ünnepi előadás a Nemzeti Társaságban és a Protestáns Irodalmi Társaságban

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

Tisza István tragikus halála második évfordulóján, október 31-ikén kegyelettel áldoztak a halhatalan Államférfi emlékének barátai és tisztelői. A Nemzeti Társaság fűtelében nagyformában szorongott téli ruhában a közönség. Az emlékülnevet délután 5 órakor Beöthy Zsolt nyitotta meg rövid előadás beszédével. Mi, az emlékbizottság, mondotta, arra egyesültünk, hogy Tisza István kultuszának terjesztésével elődjük, hogy minden magyar szív visszhangozza az ő igazját, a bölcs, az áldozatkész, a bátor, az önzetlen hazaszeretőt. Tisza István dicső példáját követve boldogtalan nemzetünk feltámadását szolgáljuk.

Az életrész elhangozásával Rákosi Jenő mondotta el az emlékbeszédet.

Emelkedett szellemben, megragadó fordulatokkal ékes beszédben fejtegette Tisza István nagyvadászt. Nyilván ki kell mondani és hirdetni kell, hogy ebben az országban elsőbbség fel kell támadnia Tisza István szellemének és jellemének, hogy feltámadhasson az ország. Aztán beszélt a mélyregrés fájdalomról, amely a nagy Államférfi megzűllölésére hívte átjárt a jó magyarok lelket. Nem az a rettenetes nekem, szólit, hogy megölték őt, hanem, hogy hogyan ölték meg, de még ennél is borzasztóbb, hogy megölhették. Ezt csak az elemi erő behatolt közzsellem mellett lehetett elkövetni. A mi dolgunk feltámasztani azt a szellemet, amelyet Tisza István személyében éltettek láb alól és ezzel feltámasztani halottaiból Magyarországot.

Percekig magától az élen és taps a koszorú iri kezdte után, mire Horváthy Lajos Tisza István életéről állt írt és készült munkájából olvasott föl egy érdekes fejezetet. Tisza és a világháború cmen változta. Tisza István vezető szerepét háborus küzdelmeink során, amikor még a hadvezetésig is kénytelen volt érzeni vaskeze nyomását. Itt elmondotta, hogy Tisza a legelősebben elnevezte a szigorított bűvárhajóarcot, mert előre látta Amerika beavatkozását, de Vilmos császár ellenkezése és az ellene megindult intrikákon állóságok miatt egyedül maradt. Böven foglalkozott aztán Horváthy Tisza István és Ferenc József viszonyával. Ha Ferenc József életben maradt, Tisza bírása nem következik be. Károly király azonban nem volt bizalommal iránta, az intrikák szűtöttek.

A felolvasás utolsó szavai a két nagy-szavú nőnek szóltak, akik az utolsó órák Tisza István mellett maradtak és a végső irykezetek őt az orvillkosok ellen.

Az emlékülnevet Beöthy Zsolt zárószavával fejeződtet be. A Tisza emlékbizottság egy nagyobb kiállításra holnapután Gesztre utasít, hogy a temetés második évfordulóján koszorút tegyen Tisza sírjára.

A Protestáns Irodalmi Társaság is megünnepli Tisza István emlékét. Az ánnepély az evangélikus iskola díszteremében folyt le egyuttal a reformáció megszűltének emlékeztetőre. Péter Elek püspök megnyitó szavai után Balágyi Aladár beszélt és rámutatott arra, mint egyesült Tisza Istvánban az erős protestáns erények ember az igaz magyarra. Aztán Vargha Gyula olvasta fel Tisza István emlékére írt költeményét, majd Pókár Gyula tartotta meg hatalmas lendületű emlékezését, amelyben megkapta közvetlenségével, drámai erővel írta le Károlyiék első térszocializálást, majd az 6 szomorú látogatást a Hunnia-utzi házában november első napján. Beszédét így fejezte be:

Es most felénekel az égbe, ahova ő emnyit nézett fel, istentől, hívő látnoki szemmel, a szürke, komor égbe, mely oly borús, mint hazám jövője. En is látnok érzem magam e percben, látom, hogy miként a Göthe tragédia végén a Faust hallhatatlan részét is angyalok a szent korona angyalai viszik fel mint nemzeti klenodiumot a magasba, Viszik, mint a nemzet örökkéélő lelkiismeretét s

felettünk örökös Tumulárnak azjék oda. A szent madár megmagadja és karmai közt villám lesz Tisza szelleme, villám, mely védjen és óvjon minket, romcsak mások, hanem magunk ellen is... Zúgó éljenek követte a költői emlékedtettség megemlékezést, mire befejezőül Morvay Gyózó felolvasta „Luther kalásca” című költeményét.

Halálos ítélet a kommunista-összeesküvők ügyében

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A budapesti büntetőtörvényszék, mint rögtönítélő bíróság dr. Korpády Zoltán tklabíró össkklésével háromnapos főtárgyalás után vasárnap délben hirdette ki a kommunista-összeesküvők második csoportjának bűnügyében a stalfiállás bíróság ítéletét. Dr. Bálint Ernő kir. főügyész helyettes, mint ismeretes, hat vádlottal szemben tartotta fenn a vádat.

A rögtönítélő bíróság valamennyi vádlottal bűnösnek mondta ki a lázadásra való szövetkezés büntetében

és ezért Kókay Sándort kétél általi halálra, Kókay Bélát életfogytig tartó fegyházra, Rasztolovics István és Stiger Ede vádoltakat fejenként 15—15 évi fegyházra, Stikli Antal és Bundary Dezős fejenként 10—10 évi fegyházra ítélte el.

Az ítélet kihirdetésekor nyomban jogerőssé vált. A haláraitélt vádolt kegyelemért folytatódott, mire a rögtönítélő bíróság kegyelmi tanácsossá alakult át és az iratok a kormányzóhoz terjesztették fel.

Zavargás a cirkai polgármester temetésénél

Cirkban minden munka szünetel

A Neues Wiener Tagblatt jelenti Londonból: Az elhunyt cirkai polgármester holttestét Dublinbe szállították. Közben a kormány rendszabályai miatt a gyászolók és a rendőrség között összeli-közések voltak. Az elhunyt egy nővérét, még egy asszonyt és egy férfit a dulakodásban kocsijukról

ledobták. A gyászolók nem akarták a holttestet Cirkig hajón kísérni. Cirk városi gyászli öltött. Minden munka szünetel és az összes templomokban a halottért miséket tartanak. Az utcákon nagyon főmög járják a sírfejeket egyenként. Kinkslownban minden munka szünetel.

Kisgazdák a földbirtok-reform-javaslat ellen

A héten kezdődik a vita

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

A héten, valószínűleg már a csütörtöki ülésen, megkezdődik a földbirtok-reform tárgyalása. A javaslat bizottsági tárgyalásán ugyan részvétel a nemzetgyűlés mintegy háromnegyedrészre, mégis kétségkívül meg fog történni, hogy egymással érik majd a felszólalások és minden felszólalásnak lesz külön kivánása, módosítása. A vita egészen bizonyosulnak ígérkezik: annál is inkább, mert a foglalkozás szertint is kisgazdák-p viselőik közül a legelősebben van tartják a javaslatot elég radikálisnak és csak a minimumnak, amellyel megelégednének, azt a javaslatot tekintik, amelyet annak idején Horváthy Miklós kormányzó kívánására nagypolitikai Szabó István készített. Van a kisgazdáknak egy egészen széles szárnya, amely mintegy 20—25 tagból áll és amely a földbirtok-reform tárgyalásánál esettel a pártból való kiválasztás is el akar menni. Ez a szárnny azt mondja, hogy a javaslat feltétlenül kedvez a nagybirtokok ama részének, amely mágnások kezében van és így mint esztendő birtok szerepel. Ezek a kisgazdák azt az álláspontot foglalják

el, hogy nem az ösiség jogán való nagybirtokot kell kímélni hanem azt, amelyet legintenzívebben, legbelteresebben művelnek és így amelynek leg nagyobb hasznát látja az ország. Nancsenek megelégedve ezzel sem, hogy a kisgazdák birtoka csak tíz holdig egészíthető ki. Vannak még más kívánások is és különösen a részletes vita törkezik nagyon terjedelmesnek.

A nyolc óras ülés, amelyeket a javaslat tárgyalásánál és akarnak hozni: ezáltal nem fognak szíval a hatással járni, amelyet eddig minden alkalommal mutattak, tudniillik, hogy azonnal derékban szakadt a vita. A „csizmás” képviselők kifartók és deütő és este is elmondják a mondókéjakat.

Ha a javaslat tárgyalása elvulnik, ami valószínű, 10-ike utánra is, akkor meg fogják szakítani és a békeszerződés radikálisát intézik el. A radikális ellen való tiltakozást különbözőben megindította a főváros esztörtöki határozata, amelyet most Sopron város és Merostordamegye menekülési közönségének tiltakozása követek.

Allamosítják a munkásbiztosítót

Keresztényszocialisták és Ebredő Magyarok együttes nagygyűlése — A miniszterelnök az ország újáépítéséről és a magyar munkáságról

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

Vasárnap délelőtt a keresztényszocialisták és Ebredő Magyarok Egyesülete nagygyűlést tartott a Vigadóban, melynek fő programizsán a Munkásbiztosító Államosításának kérdése volt. A gyűlésen Teleky Pál miniszterelnök, Benárd Ágost dr. népjóléti miniszter, Szabó József nemzetgyűlési képviselő vettek részt.

Az első felszólaló Benárd Ágost dr. népjóléti miniszter volt, aki bejelentette, hogy mindazok a hírszélsek, melyek a munkásbiztosító pénztár államosításának előléadású célozák, tágból kapott kohlomnyok.

Az államosítás a legelősebben időn belül megtörténik

annál is inkább, mert a munkásbiztosító intézményét a szocialistápart, politikai érdemek jutalmazására használta fel. Nem szívesen tárgyal a szocialistákkal, mert az ország minden baját nekik tulajdonítja, — mégis emlékezésbe lépne velük, ha abból a nemzetre hasznóvalólnék.

Horváth Károly az EME igazgatója tolmácsolta az egyesület üzenetét. Ezután Honmány Titvart nemzetgyűlési képviselő ismertette a munkásbiztosítónál eddig uralkodott állapotokat és hanyusította az államosítás szükségességét.

Teleky Pál miniszterelnök emlékedt most szolásra és kijelentette, hogy a munkásbiztosításról szóló törvény félrelételeiről szóló hírek a valóságnak meg nem felelnek. Majd az ország újáépítéséről szolott:

— Építeni lasubb, nehezebb, komolyabb, felelősségteljesebb, de szabályos, mint romolni. Először a romokat kell elakarítani, hogy aztán meghozhassuk azokat a törvényeket, amelyek biztosítják a keresztény és nemzeti gondolkodásu magyarságnak a saját maga fölötti való uralmat. Ezt incidentaliter nem lehet megcsinálni. Az első kötelesség nem politizálni, hanem dolgozni és építeni.

— Elhész szükség van arra, hogy a magyar emberek találják meg egymást, hogy ne jásanak itt

egyek emberek a munkásságban egy olyan elem, amely szemben áll a nemzet más elemeivel.

Ez ellen a meghatározottabbban tiltakozom. Ha mint egységes nemzet összefogunk, akkor el fogjuk érni az ország felvirágzását és minden magyar ember boldogulását.

Lenkei Lehel felszólalása után Szabó József nemzetgyűlési képviselő éles szavakkal bírálta a kormány és nemzetgyűlés szocialis tevékenységét, ami a keresztényszocialistákat nem elégti ki. Határozati javaslatot nyújt be a munkásügyi miniszterium felállításáról. A határozati javaslatot egyhangúlag elfogadták, mire az elnök zárosszal után a nagygyűlést véget ért.

A közgazdasági egyetem megnyitása

A kormányzó, a miniszterelnök és a dokán beszéde

A Magyar Tudományegyetem közgazdasági fakultása vasárnap tartotta megnyitó ünnepélyét a Tudományos Akadémia dísztermében. Az ünnepélyen megjelentek a kormány tagjai, Schioppa pápai nuncius, a spanyol követ, a főváros részéről Sallay tanácsnok, az egyetem képviselői, a tudományakadémia részéről Berzevichy Albert elnök és Kolarich Gusztáv dr. főtitkár.

Ponthon 10 órakor érkezett a kormányzó, aki H. Erdő-Harrach Béla és Czettler Jenő tanárokat fogadta.

Horthy Miklós kormányzó nyitotta meg az ünnepélyt és beszédében többek között azekelt mondtotta:

Jelentős lépés ez azon a nehéz és közömbös úton, amely előttünk áll, hogy szegény, sokat szenvedett hazánkat a súlyos megpróbáltatások után ismét felvirágoztassuk és szép és boldogbaj jövő felé vezessük. Arra kell törekednünk, hogy arra virágoztassuk és még sokkal nagyobb, erősebb tegyünk a magyar tudást, a magyar kultúrát és a magyar közgazdasági felgyógyulást Európá Keletén. Ehhez azonban az egész magyar közgazdasági élet újjáépítésére, újjáalkotására van szükség.

A kormányzó nagy lelkeséssel fogadott szavai után Bernád István dékán tartotta meg megnyitó beszédét, melyben változó a kar megállapításának történelmét. Rámutatott arra, hogy ugy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Gazdasági Szociális Képzésért megítélendek elnöki tanácsokozások folytak a mezőgazdasági (Göskola létesítése iránt. Váolja a magyar közgazdasági helyzetét a mult század végén, a földmivelő rétegek pusztulását. Az ország legtrógiabb, legkiterjedtebb és ugy gazdaságilag, valamint politikai tekintetben legfelgyomremelőbb foglalkozási ága sok tekintetben elpusztult. A középosztály megsemmisült, mindenki az állam segítségéhez fordult, az állam pedig függött azoktól, akiketől a kölcsond nem szedte. A magyar közéletben hátrórozott antiarizmus és a józan szociálpolitikaival ellenkező áramlat uralkodott. Apponyi Albert grófot ama bizonyos szocialista olajcséppert majdnem megkövezték. Maga Tisza István gróf, ámbár belátta azt a szóbanforgó kérdések fontosságát, sohasem volt hajlandó ereje javát ezekre a célokra fordítani. A régi politika évtel szakítani kell. A kormány érezte ezt, amikor az új kark megalkototta.

A dékán megnyitói szavai után gróf Teleki Pál miniszterelnök emelkedett szószékre. A mai nehéz pillanatokban... mondom — a mielőtt egy elviselhetetlen súlyú békészerződés sülykösödik bennünk mint kárpességsúlyok, amiódan az ország, a nemzet helyzetét léptenemeken önfajtonkja ülreltelenséggel, bizalmatlankodással, pártoskodással, iólesik átérzetéssel az elterelő, amely mindezek dacára mégis látket e nemzetben.

sem a háború, sem az ősz rózsák hamis forradalma, sem a közgazdaságunkat alapjában lámadó vörös uralom s az azt kifosztó idegen megszállás nem tudták megakadályozni a közgazdasági egyetem fakultás létrejöttét. Mello büszkeséggel tekinthetnek arra hogy e nehéz időkben megvalósították ezt az alkotást, mindazok, akik e munkában résztvettek. Nagyresztük volt a munkában Rubinek és Haller miniszterelnökségek is. Rég tapasztaljuk, hogy közgazdaságunk idegen osztrák mankón jár, ott képed ültöt belekapcsolódn a világgazdaságba. Nincsen elegendő közgazdaságilag képzett emberünk jogászunk vagyunk. A magyar közeposztály csak az államszolgálat felé törekedik. De az államszolgálat, a közgazdaság is nélkülözöte és nélkülözti így az oly szükséges közgazdasági ismereteket, amit a Közgazdasági Egyetemen lehet mostantól kezdve elsajátítani.

Berzevichy Albert ezután az Akadémia nevében üdvözölte az új fakultást. Darányi Ignác a magyar gazdaságosság és a magyar mezőgazdaság nevében kívánt szerencsésé az új egyetem működéséhez. Oláh Ferenc a magyar ipar ügyvitelét tolmácsolta és Heinrich Ferenc a magyar kereskedelem képviselőitelen szólalt fel. Végül Bernád István dékán meleg szavakkal köszöntötte a külföldi vendégeket, majd köszöntet mondva Berzevichy Albertnek az akadémia szíves vendéglátásáért, a megnyitó-ünnepélyt bezirta.

Az orosz szovjet végvonaglósa

A kormány belsmeri az ellene irányuló mozgalom veszedelmét — Tizenegy kormányzóságban a paraszok felázadtak — Bomlik z szovjet-hadsereg — Narincz egy katonalistát összeakasztott kivégezték — Mar csak 400.000 katonája van a vörös hadseregnak

(A MTI. magánjelentése.) Az egyik rigai újság megpróbálta forrásból azt az értesülést kapta, hogy a szovjet-kormány hadserege ma már legfeljebb négyezredeszer ember. A vörös hadsereg fejelemzése akora, hogy a szovjet-kormány igazán van miért reszketnie. A Pravda egyik cikkéből kitűnik, hogy a kommunista vezetőség körében hasonló homlasi folyamat van, mint a hadseregben. A bolsevista lapok többé nem tiltkozájk, hogy a szovjet-kormány elleni mozgalom veszedelme arányokat öhött.

Prága, november 1. A Prágában tartózkodó Kerecszki a Wiener Kurier munkatársa előtt a következőkben nyilatkozott az oroszországi állapotról: A bolsevikiekkel szemben elfoglalt álláspontom átlátszóan ismeretes. Elítélem és mevetem a vörös terror uralmát, mint ahogy minden terrornak ellensége vagyok. Oroszország hároméves szenvedése megmutatta, hogy

(A MTI. magánjelentése.) Kopen hágából jelentik: Moszkvai távirat szerint az ötteni hangulat az ostrom állapotot kihirdetése és az újabb mozgósítási intézkedések miatt rendkívül izgatott. Az élelmezési biztós közölte, hogy tizenegy kormányzóságban a paraszok fellázadtak a gabona rekvirálás miatt. A fronttól érkező hírek a heves ellenséges támadásokról még fokozták a nép izgatottságát. Sok embert elfogtak, ugy hogy a foglázok tul vannak zsenfolva. Az elfogottak között van Brussilov tábornok is.

(A MTI. magánjelentése.) A Pravda közlése szerint Omskban összeszküvésnek jöttek nyomára és 31 katonai iszet kivégezték. A legfőbb bolsevik-ellenes agitátor, Csernov, aki beurtazza az országot és szítja a szovjetkormány elleni hangulatot. Családját a bolsevisták tuszul elfogták.

Konstantin királysága előtérben

Pál herceg atyját tartja illetékesnek a görög trónra

A görög király halálával a görög belpolitikai kérdésekben újabb nehézségek állottak elő és fontos és messzelekiható események várhatók a külügyi politikában is.

Pál herceg a svájci távirati ügynökség útján közli, hogy nem osztja a jelenlegi görög kormánygnak azt az álláspontját, hogy ő hivott a trón elfoglalására, mert a trón a görög alkotmány szerint atyját Konstantint, vagy pedig bátyját Györgyöt illet meg. A trónt csak akkor foglalná el, ha a görög nép ugy határozna, hogy nem kívánja Konstantin király visszaterését és György herceg trónörökös lemondása a trónról.

A görög királyi család tagjai és politikai híveik vezetői között Lucerna tárgyalások folytak. A Temps szerint Konstantin exkirály, ugy látszik egyáltalában nem hajlandó lemondani, sem pedig megengedni, hogy fia, Pál, a trónra lépjen.

Magy államtitkár és Weiskirchner az osztrák-magyar közleledésről

Bécs, október 31.

A lapok közlik Magy dr. államtitkárának nyilatkozatát, amelyben ezeket mondja:

Az Ausztria és Magyarország közötti viszony az összeomlás óta nem mindig volt surlódástól mentes, mert a szomszédok közötti szükséges objektív megítélés helyett innen is túlhan is politikai momentumok játszótkat közre. Pedig éppen ebben a viszonylatban kizáróan életszerűségi szempontok lehetnek irányadók és ha megint erre az utra törünk, nem kétséges, hogy a Magyarország való gazdasági s politikai vonatkozások hanarosan olyan barátságos színezetűek lesznek, mint Ausztria viszonya a többi szomszédos állammal.

A Wiener Sonn- und Montagzeitung tudósította Budapest Weiskirchner dr. kál folytatott beszélgetését, aki egyebek közt így nyilatkozott: Kétség-e, hogy Magyarországban Ausztriához

Bécs, november 1. A bolsevizmus nem egyéb, mint a terror hátratalan uralma. Meg varok gyözödre, hogy az orosz szovjetet rövidesen meg fogja dönteni az egész nép egyöntúri akarata. Attól nem kell félni, hogy a bolsevizmus a reakció uralma fogja felváltani, mert az orosz paraszot nem lehet többé a reakció számára megnyerni.

Bécs, november 1. (A MTI. magánjelentése.) Kopen hágából jelentik: Moszkvai távirat szerint az ötteni hangulat az ostrom állapotot kihirdetése és az újabb mozgósítási intézkedések miatt rendkívül izgatott. Az élelmezési biztós közölte, hogy tizenegy kormányzóságban a paraszok fellázadtak a gabona rekvirálás miatt. A fronttól érkező hírek a heves ellenséges támadásokról még fokozták a nép izgatottságát. Sok embert elfogtak, ugy hogy a foglázok tul vannak zsenfolva. Az elfogottak között van Brussilov tábornok is.

(A MTI. magánjelentése.) A Pravda közlése szerint Omskban összeszküvésnek jöttek nyomára és 31 katonai iszet kivégezték. A legfőbb bolsevik-ellenes agitátor, Csernov, aki beurtazza az országot és szítja a szovjetkormány elleni hangulatot. Családját a bolsevisták tuszul elfogták.

(A MTI. magánjelentése.) A Pravda közlése szerint Omskban összeszküvésnek jöttek nyomára és 31 katonai iszet kivégezték. A legfőbb bolsevik-ellenes agitátor, Csernov, aki beurtazza az országot és szítja a szovjetkormány elleni hangulatot. Családját a bolsevisták tuszul elfogták.

Tempes beszélgetést közöl

amelyet lazurni levelezője folytatott dr. Streital, Konstantin volt görög király egyik miniszterével, aki a trónfosztásról kezdve mindig a volt uralkodó mellett maradt. Dr. Streit kifejtette, hogy a királyi család semmiféle hivatalos, vagy felhatalatos közlést nem kapott a trónfosztás kérdésében. Nem is nyilatkozhatik. Pál herceg trónra lépéséről, mivel a Venzelos által támasztott feltételek ismeretlenek és mivel Konstantin király lemondása a trónról lehetetlen. Pál herceg nem fogadhat el oly kikötést, amely atyjának elitélését jelentené. Konstantin király meg van győződve arról, hogy eljön az idő, amikor a nép visszahívja őt Görögországba. A királyi család nem gondol összeküvésre, teljes visszavonultságban és a legmélyebb gyászban él. Konstantin király vár és várakozása nem lesz hiábavaló.

való gazdasági közleledést kívánnak. Ugy vélem, hogy az egykori monarchia két állama közt a kereskedelem szabadsága ismét helyreállt és mindenekelőtt az utlevél bonyodalmakat és vizsgálatokat, amelyek most minden utasi megbízozatlanak, megszüntetik. Ez év végén lejár az Ausztria és Magyarország között fennálló kompenzációs szerződés. Eselleges megújítására irányuló tárgyalásoknak természetesen szeptember november elseje után kell megindulniuk. Ebből az alkalomból tárgyalni lehet a kereskedelmi forgalom és a vámkezelés, sly. kérdéseinek teljes komplexumát, hogy mindkét fél gazdasági érdekei szempontjából kedvező megállapodás jöjjön létre. Azt az impressziót szerettem, hogy a gazdasági életben szereplő személyiségek nagyobb része, de különösen a mezőgazdaság képviselői, javaslattal szemben kedvező hajlandóságot mutatnak.

NEMZETI ROYAL ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31. Telefon: József 121-68 Uj műsor! Uj operett! Uj arisztok! Ma először Herendy Manci vendéglőtelével: Dancigányok (Harmath-Zorba) (szereplője a híradó új arisztok. Köszöte 7 óráig)

A mozisok memoranduma a miniszterek előtt

(A Hírfői Napló tudósítójától.) A magyar mozisok sárelmeit memorandumban foglalták össze és a Magyar Mozgóképtársulat Országos Szabótésze ezt a memorandumot most átnyújtotta bérszterényi Józsefnek, Szadny Gyula kamarai úttárnak és Ferdinánd Gyula helyigminiszternek. A szövetészet vezetője dr. Szabó Odón elnök. Utzleider Mór elnök és Lenket Zsigmond főtitkár láták át a memorandumot mind a három helyen.

A memorandum átadásakor a mozisok változók a filmnek mai helyzetét a helyigminiszter rendeletével kapcsolatban. A rendelet szerint a magyarországi filmipar bizonytalan jövő elé néz, mert a rendelet súlyosan érinti Sztierányi Ágostva a memorandumot és megígérte támogatását a magyar mozisoknak. Egyben arra kérte a szakma képviselőit, hogy a memorandumot egészítsék ki pontos statisztikai adatokkal. Főleg azt mltassák ki, hogy mennyi magyar képviselet és mennyi idegen tüke van képviselet a filmiparban és mennyi pénzt fektettek bele a magyar mozisok vállalkozásokba. Szadny Gyula kijelentette hogy érdeklődik a budapesti kereskedelmi és iparkamara rendkívüli közgyűlését hív egybe. Ezen a héten Rubinek és nagyatádi Szabó minisztereknek is átnyújtják a memorandumot.

A mozisok memorandum mellett nem lehet csak ugy egyszerűen napirendre térni. Kulturális szempontból nagyon fontos, hogy a napóránapra fejlődő magyar filmművészet ne szenvedjen hátrányokat és az előbbrejtésnek ne legyenek akadályai. Közgazdasági életünkben pedig egyenesen döntő fontosságú, hogy ez az eleven iparág, amely ezreket és ezreket ad existenciát és hanyallása a közgazdaságra mindenképpen csak káros lehet — tovább éljen. Egész bizonyos, hogy az illetékesek, akik hivatal vannak a mozisok ügyében dönteni: komoly megfontolás tárgyává teszik majd a memorandumot és a mozisok jogos sárelmeit orvosolni fogják.

Az osztrák választások végső eredménye

Bécs, november 1. Amint a lapok jelentik, a választási hatóságok központja ma hozott határozattal a maradványválasztások után járó tizenöt mandátum közül a nagybánét néppártnak hét, a szocialdemokrata pártnak három, a keresztényoszláta pártnak három és a német-osztrák parasztpártnak egy mandátumot ítélte oda. Az országgyűlés tehát pártok szerint a következőképp oszlak meg: 82 keresztényoszláta, 66 szocialdemokrata, 20 nagybánét, 6 parasztpárti és 1 polgári munkapárti.

Özv. Neu Mórné, szül. Mayer Aranka és fia. János, valamint testvérei: Jenny, Stnu és Béla, ugyszintén sógorai és sógorónői mélyeség fájdalommal jelentik az egész rokonság nevében, hogy jó férje, a legjobb apa, hűséges testvér, szerető rokon, nemeslelkű emberbarát:

NEU MÓR

október 31-én délután 3 órakor, hosszas szónovés után, 43 éves korában meghalt.

A meghaldogult hült temetel november 2-án, kedden délután 3 órakor a farkasréti izr. temető halottasházában fognak örök nyugalomra helyezni.

Jóság és szeretet vezérelték földi útján.

Az Örökvaló áldása lengjen porai felett.

Selyem és horgolt nyakendők nadrágtartók, ferfi divatcikkek

11800, guad nyakendőkben, jutdóy áron

Nyakendők ház

Cégjegyzékes: László Andor. IV. Kigly-5 (Központi-palota) és V. Deák Fagony-14

SOK FATESZNET

tabartit nek a... (text is small and partially illegible)

HIREK

— A tábori püspökség új főtemploma. Lélekemelő ünnepség színhelye volt hétfőn délelőtt a budavári helyorségi templom; Zadravec István tábori püspök Mindszenty napján felavatta a tábori püspökség főtemplomát. Az ünnepélyes aktusnál Horthy Miklós kormányzó is megjelent. A meglom előtt a Prónay-zászlaj és a szegedi vadászászlójai díszszaladai állottak sorfalat, bent a templomban pedig az összes budapesti katonai alakulatok, a honvédelmi minisztérium összes osztályainak tisztái kiküldöttei, a tábori lelkes kar teljes számban és számos más egyesület képviselői foglaltak helyet. Pontban 9 órakor felarsant a díszjel és bevonult a templomba Horthy Miklós kormányzó, kíséretében Zadravec István tábori püspök, Berzeviczy Béla vezérkari főnök, Dáni Béla altábornagy, körletparancsnok. A m. kir. őrszékötő csapatok Károlyi Gyula alezredek képviselője, Zadravec István tábori püspök fényes pápi segédlettel ünnepélyes szentmisét pontifikált, melynek végzőelője hatalmas felavató szentbeszédet mondott.

— Segítsünk a vagyonlakoók. A keresztyén női tábor vezelője a szentmisét követő táborban, Budapest minden lakosának, egész Csönka-Magyarországnak. November 15-én kieszél el az Üllői-úton számukra létesítendő lakás. Addig azonban tizenhárom csikorgó hideg éjszaka keresztyén megfagyó a vagyonlakoó gyermek s bönkre meg a meglét ember. Félkér tehát minden érző szívű magyar embert, hogy erre a pár napra vegyen magához egy-egy vagyonlakoót, hogy megmentse őket az ország munkátlársadalmának. Választ haladéktalanul kér az ízenetes: Országos menekültyű hivatal VI. Eötvös-utca 11-b. Telefon 83—74.

— A Területvédő Liga Rákóczi-ünnep. Vasárnap délelött a Középpesti Katolikus Köz. Egyetemében tanonpeltotest a TEVÉL H. Rákóczi Ferenc holttestét hazaszóvalának évfordulóját. A kezdetes ünnepelőt a Himnusz vezerte be. Utána Dr. Ányó József a Liga ügyvezető alelnöke mondott megnyitó beszédet, majd Pusztay Jenő irrodentá duka után Dr. Karáfiák Jenő tartott ünnepi beszédet.

— Gyászünnepe Kossuth és Bathányi sírjánál. A Függetlenség 48-as párt nagy küldöttsége kereste fel november 1-én a Kerkesip-utj temetőben Kossuth Lajos sírját, ahol a párt ünnepi szónoka, Dr. Szapponas Gerő helyezte el a mauzóleumra a nagy báberkoszort, majd Bathányi Lajos gróf sírjához zárandókoltak, ahol az ünnepi szónoklatot Lombos Alfréd evangélikus lelkes mondta.

— A francia köztársaság ötvenéves Jubileuma. Párizsban november 11-én ülik meg a köztársaság fennállásának ötvenedik évfordulóját. A Panteonban óriási katófikat emelnek, amelyen elhelyezik a Gambetta szírtet rejtő urnát. A közönséjában állítják fel a nemzeti egyetértés szobrát. Száraz szobrászművészt alkotásait. A városban először Mercier szobrász Gloria Victoria című műrénke hatalmas méretű másn. Ideselegnek majd a nagy politikai és társadalmi egyesületek, a harmadik köztársaság nagy férfainak, mint Jules Ferrynek, Viktor Hugonak, Pasteurnak. Jaurnének neveit viselő zászlókkal.

— Farkas Emőd meghalt. A régi újságírók ritkuló sá. dájából megint ki-dőtt egy szívben lélekben nemes, tehetségben a legjobbabok közül való kollégánk: Farkas Emőd 55 éves korában. A Budapesti szerkesztőségének kötelességében dolgozott csaknem 30 esztendőn keresztül, majd a Kis Újságnál, de a farszót, idegölő napimunka mellett is hűmálmot szerzőmunka értékes művelője volt a történelmi és szépirod-

lomnak. Különösen Damjanich tábornok hős alakja lelkesítette és szinte fanatikus rajongással őrizte meg az utókör számára a dícső vértanú életének mindaddig ismeretlen részleteit. A magyarországi lánzólo szeretővel melyed el a 48—49-iki szabadságharcban és több regényben dolgozta föl a legmegragadóbb fejezeteket, gazdagítva közben az ifjúsági irodalmat is. Utaságó lársai közt ritka népszerűség vette körül és mindenki gyönyörködött „Mödi bácsi” elpusztíthatatlan jókedvében. Szombaton Jéután a Damjanich-utca ment látogatóba. Ott az utcán hirdelen örszékelt; a mentők bevitték a Rökus-kórházba, ahol hétfőn reggel cselekes halálúsa után kiszenvetted. Megölte a szíve, amely annyit szép és nemes gondolatát és tervét kellett életré.

— A reformáció évfordulójának ünnepe. A kolozsvári református kollégium új tanári és tanítványai október 31-án, a reformáció ünnepnapján délelött 12 órakor a Lónyay-utcai református főgimnázium díszteremében ünnepi összejövetelt tartottak, amelyen nagy számban vettek részt az intézetnek Erdélyből menekült tanárai és tanítványai is. Az ünnepséget a főgimnázium igazgatójának üdvözölő szavai vezették be, majd Csátrós István ref. lelkes mondott szép imát. Ezután Hegedűs István volt kolozsvári egyetemi tanár, Imre Sándor államtitkár és Szabó Dező beszélt, majd az ünnep a Himnusz éneklésével ért véget.

— Az angol bányászok november 4-én újra dolgoznak. Bécsből jelentik: A Der Montag jelenti Londonból: Az angol bányászok túlnomó többsége kész elfogadni a kormányval kötött megállapodást (két szilikes bér-emelés és a termelés fokozása) amivel a sztrájk véget ért. Az üzenet november 4-én ismét megkezdik.

— Take Jonsescu Varsóba utazik. Take Jonsescu a cseh sajtó képviselői előtt a többi közt így nyilatkozott: Nagy nyugati szövetségseinkkel egyetérve a béke fenntartása érdekében akarunk dolgozni. Prágából Varsóba utazom, ahol a barátágnak és az ösztönzésnek ugyanolyan nyelven fogok beszélni. Ezután visszatért Bukaresztbe, ahonnan még Belgrádba és Athénbe szándékozik utazni.

— Dr. Györfy Gyula meghalt. Néhány napi közös betegsége után meghalt Budapestben eszikasztózei és szentimrei Dr. Györfy Gyula, aki 30 éven át országgyűlési képviselő volt, Csik vármegye törvényhatóság tagja, a Székely Nemzeti Párt elnöke, az erdélyi katolikus státus volt elnöke, a budapesti Ügyvéd Kamara volt elnöke. E hó 2-án délután 4 órakor temették a farkasréti temető halottsházából.

— Regium a csehek által mozgylakított tőlezőtökért. A tőle kormányzótanács a Pozsonkán, Száváron, Lóván, Znojamban és Námészkán a cseh legiónárisok fegyverrel elestet tetvértől lelkiáldvást folyó hó 3-án délelött 10 órakor a szent Ferenc-rendiek templomában ünnepélyes gyászesztézetet tart, amelyen Dr. Kmosch Mihály egyetemi tanár, a tőle kormányzótanács helyettes elnöke celebrál a menekült tőle római katolikus pápáság asszisztenciájával. A gyászesztét Czerny Lőrinc, imonnyiból nemrég eláldozott róm. kat. tőle lelkes tartja. A tőle kormányzótanács ezután is felhívja a menekült tőle tokat, hogy tartassék kötelességüknek a requiemben való megjelölést.

— A belga szocialisták a genfi Internacionáléhoz csatlakoztak. Brüsszelből jelentik: A szocialista kongresszus 497.173 szavazattal a II. Internacionáléból való kilépést ajánlotta és elhatározta, hogy csatlakozik a genfi Internacionáléhoz. A központi tanács indítványára, amelyhez a tanács csatlakozott, kijelenti, hogy a moszkvai föltelekek elfogadhatatlanok.

— A sajtófőosztó bizottság elnöke. Az újonnan szervezett miniszterközi sajtófőosztó bizottság tagja a kormány ma kinevezte az elnököt is Kirchner Viktor táblalábíró személyében. Az új elnök már el is foglalta hivatalát. A sajtó minidesztet megnyugvással fogja fogadni, hogy ezt a fontos pozíciót a független magyar bírói kar egy kiváló és tekintélyes tagjára ruházták.

— Vicinális és szemeteskosci összejöze. Szombaton délután 4 órakor a Rákóczi-utcai haladó vicinális, amelyet Molnár István vilamosvezető vezetett, a Hungária- és Kerpesi-ut keresztesnével beelőközött egy fővárosi szemeteskosci. Dudás Lajos, a szemeteskosci kocsisa éppen akkor akart a vázányokot átváladni, amikor a keresztesvezető a vicinális. A helyiérdeklő vasút felfordította a szemeteskosci, a lovak a vilamos alá kerültek és a szegény párak azonnal elpusztultak. Dudás Lajos kocsis is leest a szemeteskosciról és a vilamos alá került, úgy hogy a mentők utvo állapotban a Zita-kórházba vitték. Az esethez a VII. kerületi kapitányról Márffy Sándor dr. rendőrkapitány ment ki, aki az ügyben a vizsgálatot folytatta. A sérült Dudás Lajos a kórházban kihaltatta a rendőrkapitány és most folytatja a vizsgálatot annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség. A két löveleszete a fővárosnak 100.000 korona kárt jelent.

— Betörők a kalocsai érsek palotájában. Néhány nappal ezelőtt éjnek keljén ismeretlen betörtek az érseki kastélyba. A gonoszlovók az egyik folyosóablakot betörve jutottak be az épületbe és az érsek első emeléken levő dolgozószobájába hatolva, onnan az összes értéktárgyakat, köztük egy arany püspöki mellkeresztet, három pallium gyűrűt, a vaskoronarend láncát, az érdekereszteket ellopították. Ezután a betörők átmenektek a házi kápolnába, összedőltek az arany helyekbe, azokat az arany zsákba csomagolták, a nagy izgalomban azonban ott felejtették. Úgylátszik a betörőket garázdálkodásuk közben valami megzavarta, mert a fosztogatást félbeszakítva az érseki dolgozószoba ablakán át egy kötélen leereszkedve elmenekültek. A rendőrség erélyes nyomozást indított a betörők kézrekerítésére.

— Halálóra. Dr. Zólyomi Wagner Géza a Képzőművészeti Társulat volt igazgatója, 78 éves korában meghalt. Kedden délután 3 órakor temették a Múcsarnokból.

— Megmérgezte magát a rendőrségben. Kucséra Károlyné 24 éves cselédje a VIII. kerületi rendőrkapitányoson öngyilkossági szándékból nagymennyiségű szublimátot adott. A mentők súlyos állapotban a Dolos-kórházba vitték.

— A tűzifa új ára. A helyi fűszermegállító bizottság folyó évi november hó 2-ától kezdve az eddigi tüzifáriszkat a nagykereskedelemben kilogrammonként 20 fillérré, a kiskereskedelemben pedig kilónként 25 fillérré emelte. Ehhez képest az aprított tüzifa ára hához szállítva és pincébe lerakva métermázasánként nagykereskedelemben az eddigi 130 korona helyett 150 korona, a kiskereskedelemben pedig az ázlelemben átvette métermázasánként 143 korona helyett 165 korona lesz. A tüzifa a nagykereskedelemben a telepen átvette hatáiban métermázasánként 134 korona, fűszázzalve 139 korona, aprított 142 korona.

— Egy autó két flakkerrel ütközött össze. Az Erzsébet-körúton Gúszeppe gyártóludonok két flakker között akart elhaladni. A hely azonban kevés volt és az autó a két kocsival összedőlött. A 46-os számú kocsi, melyet Pázi György hajtott, teljesen összetört, a másik kocsi és az autó is erősen megrongálódtak. Emberéletben kár nem történt. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak megállapítására, hogy a balesetet kit terhel a felelősség.

— Tüz Újpesten. Hétfőn délután két órakor Újpesten özeveg Porzer Mihályné tulajdonát képező Árdad-utca 73. számú ház tetőzete tüzet fogott. A tűz egy lakó lakásában keletkezett s a mennyezeten átcsapott a tetőzetre, amely teljesen leégett. Az újpesti városi tüzfőtárság Jónás Gyula tüzelfőtűzosi vezetésével vonult ki a tűzhez, egyórái tüzfőtás után sikerült a tüzet lokalizálni.

— Öngyilkos uriaszony. Szabó Sándorné 31 éves uriaszony Ráday-utca 6. számú lakásán öngyilkossági szándékból melbeszurta magát. A mentők súlyos állapotban a Rökus-kórházba szállították. Az uriaszony öngyilkosságát kísérletének oka ismeretlen.

— Gázmérgezés. Fő-utca 10. számú házban Ferék Erzsébet 65 éves szakácsné és Kodán Margit 18 éves cselédjele gázmérgeztet szenvedtek, szolgálati helyükön nyitvaágyták a gázcsapot és az okozta mérgeztet. A szakácsné súlyos állapotban vitték a mentők a Rökus-kórházba. Kodán Margitnak a helyszínen nyújtottak első segélyt és lekötésen hagyták.

Színház és filmudonságok

* Az Éjjel az erdőn egy nagy premier sikerével vonult be a Vízszínház jótérendője. E hét műsorszám Rákosi Jenőnek az a kedves énekes jótéka dominánsja.

* Ida, Fedora, Mara del Corrao. Névtelen asszony tölti be a Magyar-Színház műsorát. A nagyszerű „Ida” ma, csütörtökön és szombaton van másorra tűzve, Rákosi Szidvel, Bathoru Gizával, Kékényi Donával, Sáróval, Törzsszel és Uravval a főszerepekben. Szerdán, pénteken a Góth-pár fellépésével a tábiás házakat vonzó „Fedora”-t adák. Jövő vasárnap délután P. Márkus Emília fellépővel a „Névtelen asszony” van másorra tűzve rendos esté helyarátkkal.

* A Király-Színházban a grönnyörű se-nőjéj Uthai lányt adják esténként, melynek minden eddigi előadásza zulfolt ház előtt folyt le. Vasárnap délután a népszerű János vitéz kerül színpa. A délutáni előadás 3 órakor kezdődik.

* San Toy a Vároai Színházban minden alkalommal tábiás ház előtt kerül színpa. A klasszikus angol táncoperát nagy sikerében iszokhodnak: Vieg Manó, Tiza Karola, Tóth Lilla és Sikiel Jenő, dr. Bárony, Solymossy, Helma, Sik, Pázdán, Tarnau.

* A Lányom bemutatója pénteken lesz a Belvárosi Színházban. Földes Imre három felvonásos vígjátéka iránt, mely a Terikéhez hasonlóan magyar úr-műlőben játszák, igen nagy érdeklődés nyilatkozik meg. Az előadás szereplői Illovasy Rózi, Harsányi, Harmos Ilona, Matány, Szeghő, Pázmánné és Tárkony Giza. A rendező dr. Bányóczy Dező. A díszleteket Pán József tervezte.

* Az Új Színházban (Budapesti Színház épületében) szerdán, pénteken, vasárnap este a Téli ballada kerül színpa, melynek főszereplője Pichy Blanka, Dr. Ányó Toronyi, Szentiványi játszóék. Az előbbi napokban Rákosi Jenő romantikus meséjéteké megy a nagy sikert aratót Szerelmek iskolája, Pichy Blankával, Magyar Natáliával, Forbáth Erzsébettel, Somlórral, Toronyival, Szentiványival, Ruzsival a vezető-szerepekben. Mind a két darabról a sajtó ostatlan ölmiserrel emlekezik meg. A színház fűtve van és az előadások fél 10 órakor érnek véget, úgy hogy villamoson lehet háza menni.

* Az Andrássy-utj Színházban egész héten minden este és vasárnap délután: A böles király, Schönbrunn, Mátýástér, H. B. stb. Husz szíjolt híz kecséga és tanpóla végig az Andrássy-utj Színház nagyszerű és változatos új műsorában Liptai Imre, Mészáros Iván, Szomaháry István, Balassa Emil, Lakatos László és Zágón István darabjait, tréfáit és a gondosan összeválogatott magánzámokat.

* A Marionettek huszontöt tábiás háza a Shaw, Tristan Bernard, Schmitzer és Karinty egyfelvonásosának az utóbbi övek egyik legnagyobb drámai sikerével került. A Marionettek ma és csütörtökön kerül színpa a Belvárosi Színházban. Szerda este a Polttikusok van másorra tűzve.

* A szerelem királya a Revü smánh sláger operettje ó héten is minden este színpa kerül a bemutató előadás kitűző egyvitéssével.

* Fővárosi Orfeum. Múltatób, igazlmas és látványos produkciók tömögé képezi a Fővárosi Orfeum novemberi műsorát. A program szenzációja Nick Winter-nek, a viláshírű film-szenzáció vendégjátéka egy igazlmas Grand Guignol-szétében, míg a mulattatózó „A börtönömi igazur” című 4 képből álló énekes bohóság gondoskodik, amelyben Ferenczy Károly nagyszerű kórnak játékaival olyannyira mulattítja a publikumot, hogy a hangos nevetéstől helyenként teljesen megkék az előadás. Mellette Antal Ersi jótéka a női főszereplő nagy sikerrel. A műsor varieté-részében Pepita Ptaszniki, a m. kir. Opera primaballerinája, Sanduina a női Herkules, Nadrage a viláshírű habbeszélő, Rosello idomított kutyákkal, Hamsty-Bumsty excentrikusok stb. biosztáják a program rendkívül sikerét.

* Makabhe ötéletege a Royal Apollóban. A kalandozások során, amelyben a nagyszerű hármes: Maré Gregorás, Madson konzul és Klein Lung részt vesznek, ó héten a legforróbb tropikusokhoz érkeznek az Afrikába belélebbő Makabhe király szerencseországa. Az igazlmas felvezetőnél enyhültelet vesz, a feketebőrűk mulattóságos folklorójával ismerkedőnk meg, európai szemnek kedvesen bizsar nézer szokásokkal, amelyek azonban a felfedező-trío számára ninesenek is annyira veszedelmek nélkül. A most következő nagydrák résznek Macabhe

